

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Eadem absurda & inconvenientia, olim à Fausto & Massiliensibus,
contra doctrinam D. Augustini objecta

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

minio quod habet voluntas supra suos actus : A
 Sed politico tali decreto, nullum habet voluntas
 creata supra suos actus dominium : Ergo nec ul-
 lam libertatem. Major constat, Minor proba-
 tur. Liberum arbitrium non habet potentiam,
 seu dominium super decretum neque super con-
 demnationem infallibilem, quæ intercedit inter de-
 cretum & actum voluntatis creatæ, cum nihil
 possit operari impeditivum decreti, vel conne-
 xionis illius cum actu : Ergo neq; habet poten-
 tiam, aut dominium super nostros actus. Ante-
 cedens patet, Consequentia probatur. Qui habet
 dominium super actum, habet etiam potentiam
 & dominium super omnia à quibus talis actus
 essentialiter dependet : Ergo si liberum arbitriū
 non habet dominium super divinum decretū, B
 & motionem, seu gratiam ab illo promanentem,
 à quibus actus nostri essentialiter dependunt,
 nullum etiam habebit supra suos actus dominium.
 Tertio probat suam opinionem Lessius, libro
 de prædestinatione, in præfatione ad Lectorem,
 & ibidem sect. 2. num. 21 & Molina ubi supra
 disp. membr. 6. circa finem. Quia (inquirit) se-
 queatur ex contraria sententia, homines in despe-
 rationem suæ salutis adduci : Sed in nulla sen-
 tentia Catholicorum hoc debet admitti : Ergo
 omnes Catholici debent illam sententiam repe-
 lere. Sequela probatur : Proponamus duos ho-
 mines, quorum unum Deus per suum decretum
 esse electum & antecedens statuit salvare, &
 alterum decrevit damnare : tunc primus nihil
 potest sperare, cum habeat totum quod possit
 sperare, scilicet certitudinē infallibilem suæ salu-
 tatis. Alter è contra, quomodo non potest non de-
 sperare, quem prædestinatio violenta damnavit?
 Quarto arguit Lessius ut supra sect. 2. num. 14.
 & Molina ubi supra. Sententia opposita socor-
 diam, torporem, & ignaviam hominibus Chri-
 stianis afferit : Ergo non est admittenda. Conse-
 quentia patet, Antecedens probatur. Nullus po-
 test esse sollicitus de bonis operibus, qui existi-
 mat omnia nostra opera cum omnibus suis cir-
 cūstantiis, decreto absoluto & antecedenti, ef-
 fectū æternū à Deo prædefinita : Atqui senten-
 tia quæ tollit sollicitudinem bene operandi,
 & auget ignaviam, socordiam, & torporem : Ergo
 sententia Thomistarum, torporem & ignaviam
 in exercitio bonorum operum causat.
 Et his principis plura alia absurda & incon-
 venientia colligunt præfati Auctores, & dicunt
 sequi ex nostra sententia. Nempè *studium virtutis*
removetur. Ita Lessius de prædest. sect. 2. *Incitari*
homines ad licentiam & dissolutionem vitæ. Ibidem
 ratione decimā, Et Valentia in 1. partem quaest.
 29. puncto 4. in corollario. *Laudem detrahi bonis*
operibus. Lessius de prædest. sect. 2. numero 13.
 & 7. *Orationes refrigerare aut extinguere*. Vazquez E
 disp. 89. in 1. p. cap. 10. *Spem impetrandi tol-
 lere incertitudine illius decreti*. Lessius de gratia ef-
 ficaci cap. 7. num. 2. *Exhortationes & corre-
 ctiones languescere & auferrī*. Idem de prædest.
 sect. 3. num. 31.
 Deniq; contra eadem decreta de se efficacia,
 & consensum voluntatis creatæ antecedentia,
 insurgunt Theophilus Raynaudus, sub assump-
 tionis larva de Riviere, & Fraciscus Anhatius, in
 libro de scientia media cap. ultimo. Et dicunt
 quod Calvinus huiusmodi decreta & prædefini-
 tiones Dei absolutas introducere conatus est, ut
 arbitrii libertatem de medio tolleret. Unde ne-
 conveniamus cum hæreticis, decreta illa abso-

luta, omnem prævisionem determinationis
 creatæ voluntatis antecedentia, quæ à Thomi-
 stis prædeterminatione appellatur, à Scholis Ca-
 tholicorum releganda sunt, & introducenda
 decreta indifferentia & conditionata, libertatis
 amica, mitia, benigna, suavia, & prævisione fu-
 turi consensus contemperata.

§. II.

Eadem absurda & inconvenientia, olim à Fausto & Masiliensibus, contra doctrinam Divi Augustini objecta.

VT clarè constet hæc Recentiorum argu- 96
 menta non esse recentia, sed perverusta, &
 veluti rancida, ac decreta ex se & ab intrinseco
 efficacia, quæ Lessius *ferrea & adamantina* vocat,
 ex Augustini visceribus esse de prompta : è con-
 tra verò alia quæ in Deo fingunt Adversarii, &
 indifferentia appellant; sed quæ *cerea & plumbea*,
 verius nuncupari possent, utpote quæ sponte li-
 quefcent, & sigillationem ab humana volunta-
 te expectent, ab huius S. Doctoris mente &
 sensibus esse remotissima, operæ pretium est,
 breviter hic ostendere, Faustum & alios Semi-
 pelagianos, eadem omnino absurda & inconve-
 nientia, contra Augustini sententiam sæpius ob-
 jecisse, eisdemque omnino querelas contra ejus
 doctrinam olim induxisse, subindeque Adver-
 sarios trita Pelagianorum arma colligere, & ob-
 soleta recudere, ipsiq; meritò illud Prosperi
 contra Collatorum nos posse objicere : *Quid de*
elisarum argumentationum ratiunculus fracta stude-
ris arma colligere?

In primis ergo quod objicitur de fato, habet-
 tur apud D. Prosperum, Epistol. ad Augustinum, 97
 in qua referens præcipuas contra ejus doctrinam
 Masiliensium querimonias, ait quod illi
 conquerebantur ex Augustini doctrina. *Sub præ-*
destinationis nomine, fatalem quandam necessitatem
induci. Et in Epistola ad Rufinum in fine : *Ea,*
inquit, quæ de fato à cæcis, neque ipsum quidem o-
nerant (sanctum Augustinum) in cuius libris *com-*
positissime huiusmodi destruuntur errores. Idem constat
 ex Fausto lib. 1. de libero arbitrio cap. 4. ubi
 doctrinam Augustini impugnans, sic ait : *Sub*
pietatis fronte, gentilitatis malum, & inter gratia vo-
cabulum, absconditum erit FATALE DECRETUM.
 Et cap. 12. *Recedat hinc originalis definitio, VEL FATA-*
 LIS. Idem constat ex Augustino lib. 2. ad Boni-
 facium cap. 5. & 6.

Secundò quod nobis objicitur de libertatis 98
 everfione, fuisse pariter objectum à Semipelagianis
 Augustino, constat etiam ex eodem Pro-
 spero in eadem Epistola ad Rufinum, ubi sic lo-
 quitur de Masiliensibus : *Scripta Augustini, qui-*
bus error Pelagianorum impugnatur, insanant, dicen-
tes eum liberum arbitrium penitus dimovere. Et infe-
 riùs. *Nimium in experie, nimium inconsideratè ad ad-*
versantibus dicitur, quod per hanc Dei gratiam libero
nihil relinquantur arbitrio. Et Faustus de libero arbi-
 trio cap. 6. *Sicut mare magnum, inquit, quod huc*
atque illuc veluti ventis agitantibus fluctatur, ita ad
quodcumque bonum vel facinus, sine ullo affectu suo,
solo divina potestatis impulsu, mens humana versa-
retur. Ecce hæreticus (quem non alium quàm San-
 ctum Augustinum intelligit) *sub pretextu gratia,*
qualem vult hominem esse post gratiam. Denique in
 hoc demonstrando, quanta animi contentione
 Faustus laboraverit, satis indicat ipsa librorum
 incriptio,

inscriptio, quos adversus Sanctum Augustinum A edidit: *Professio fidei adversus eos, qui dum per solam voluntatem Dei, alios dicunt ad vitam attrahi, alios in mortem deprimi, hinc fatum cum Gentilibus asserunt, unde & liberum arbitrium cum Manicheis negant.*

99 Tercio de desperatione conqueruntur etiam Massilienses apud Prosperum, in Epistola ad Augustinum; dicentes: *Ex utraque parte superfluum laborem fore, si neque rejectus ullâ industriâ possit intrare, neque electus ullâ negligentia possit excludere. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus desinuit accidere, & subincerta spe, cursum non posse esse constantem.* Et Hilarius ad eundem Augustinum inquit: *His sanctitatis tuae verbis ita moventur, ut dicant quandam DESPERATIONEM hominibus exhiberi. Item Faustus libro. delibero arbitrio cap. 4. Quid enim ultra speret quem iam gratia suam fecit? In quo è contrarius non desperet, quem PRÆDEFINITIO VIOLENTA damnavit.*

100 Quarto induci socordiam, torporem, & ignaviam ex Augustini doctrina, Massilienses clamant apud Prosperum in Epist. ad Augustinum, dicentes: *Hoc propositum vocationis, & lapsi curam resurgendi adimere, & sanctis OCCASIONEM TEMPORIS asserre: eò quod utraque parte superfluus labor sit &c. Quoquo enim modo se egerint, non posse aliud erga eos, quam Deus desinuit accidere. Et inferius: Removeri itaque industriam, tollique virtutes, si Dei CONSTITUTIO, HUMANAS PRÆVENIAT VOLUNTATES. Unde & Faustus libro. cap. II. Multum, & remunerati gloria, & remuneratoris iustitia denegabitur, si summi & illustres viri, PER QUIETEM ET DEVIDIA coronantur.*

101 Quinto studium virtutis retundi, etiam Massilienses apud Prosperum in Epistola ad Augustinum conqueruntur, his verbis: *Si aliud habeat prædestinantis electio, cassa sit admitentis intentio. Et iterum ibidem dicunt: Superflua erit industria & laboris indictio, cuius studium stante electione frustrandum sit. Et Augustinus 4. contra Julianum capite 8. Calumniaris medicere, NIHIL STUDII expectari ab humana voluntate debere.*

102 Sexto incitari homines ad licentiam & dissolutionem vitæ ex Augustini doctrina, fuit etiam frequens Massiliensium querimonia, ut constat ex Augustino de bono persever. cap. 15, Et ex Fausto, lib. 1. cap. 4. ubi ait: *Igitur dum liberi interemptor arbitrii, in alteram partem omnia ex prædestinatione statuta, & definita esse pronunciat, etiam SUPREMA REMEDIA POENITENTIÆ, sensu abrupte impietatis evacuat.*

103 Septimo laudem detrahi operibus bonis, ait etiam idem Faustus lib. 2. cap. ultimo, circa finem: *Ergo, inquit, nostram non poterimus laudi conferre palmam, si volumus necessitate servare naturam?*

104 Octavo orationes refrigerescere aut extingui, clamat idem Faustus lib. 1. cap. 4. *Quid orare, inquit, homini proderit, in una harum duarum conditione omnimodis coarctato? nam est ad quam partem fuerit deputatus ignorat, utramque tamen partem defixam & immutabilem non ignorat. Et iterum inferius: Qui unam in origine perditam, alterum in prædestinatione affirmat electum, vide quò improba persuasione declinet: quid enim aliud dicit, nisi quod ADVIOTORIO ORATIONIS neuter indiget.*

105 Nonò spem impetrandi tolli ex incertitudi-

ne divini illius propositi, conqueruntur etiam Massilienses apud Augustinum, de prædest. SS. cap. 11. ubi Massiliensium scrupulum, statim sibi refellendum proponens, ait: *Sed incerta est mihi inquit de meipso voluntas Dei. Quibus continuo respondet. Quid ergo tua ne tibi voluntas de teipso certa est, nec times: qui stat, videat ne cadat. Cum igitur utraque incerta sit, cur non homo firmari quam infirmiori fidem suam, spem, charitatemque committit. Et de bono persever. cap. 17. ait Massilienses à prædestinatione quam ipse docebat abhorruisse, eò quod verebantur, ne plus desperatio quam exhortatio videretur asserri, dum cogitant qui audiunt, incertum esse humane ignorantia, cui largiatur Deus, cui non largiatur hoc donum. Unde etiam Hilarius, in Epistola ad Augustinum, testatur eosdem Massilienses Augustini prædestinationem repulisse, eò quod ad incertum voluntatis Dei se deduci nolebant. Cui respondet Augustinus, de prædest. Sanct. cap. 11. dicit: *De mirari homines illos infirmitate sua se male considerari, quam firmitati promotionis Dei.**

Decimo exhortationes & correctiones languescere & auferri, fuit etiam constans & perpetua Massiliensium querimonia; ut constat ex eodem Augustino de bono perseverantia cap. 15. ubi Massiliensium verba sibi refutanda proponens, ait: *Neminem, inquit, post correctionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie audientibus multis: ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alii &c.* Item apud Hilarium, in Epistola ad Augustinum, sic Massilienses loquuntur: *Nam si prædestinati sunt ad utramque partem, ut de aliis ad alios non possit accedere: quò pertinet tanta extrinsecus CORRECTIONIS INSTANTIA? Unde etiam Prosper scribens ad eundem Augustinum, postulat ab illo edoceri: *Quem admodum per hanc prædicationem propositi Dei, non quorum qui cohortandi sunt impediatur, nec OCCASIONEM NEGLIGENTIÆ habeant, si prædestinati esse desperent.**

Denique Pelagianos & Semipelagianos contra D. Augustini sententiam, tanquam Manicheorum errorem condemnasse, illumque S. Doctorem, & invictissimum divine gratiæ propagatorem, tanquam hæreticum & Manichæum apud Catholicos diffamasse, constat: Tum ex ipso Fausto, Semipelagianorum Antesignano, in libris sæpius citatis de libero arbitrio, in quibus D. Augustinum (suppresso nomine) hæreticum & Manichæum appellat. Tum etiam ex ipso Augustino, libro 2. contra duas epistolas Pelagianæ, cap. 1. ubi loquens de Pelagianis, ait: *Nihil aliud nituntur, nisi ut hac horribili hæresi (scilicet Manichæorum) objectâ, cuius se adversarii confingunt, lateant inimici gratiæ, SVB LAYOS GRATIÆ. Et cap. 3. cap. 9. Excogitaverunt, MANICHÆORVM DETESTABILI NOMINE, imperversissimam dogmata, aure accomodent veritati. Et lib. 1. contra Julianum cap. 4. Quid nomen, inquit, dilaniare nitens meum, & Ambrosium facti, tacito ejus nomine, MANICHÆVM.*

Has ferè omnes Pelagianorum & Semipelagianorum querelas, seu potius calumnias contra Augustini doctrinam, collegit D. Prosper in capit. mine de ingratis cap. 26. & 27. his verbis:

Hic vanam insanè profertis corde querelam: Omne opus arbitrii sublatum, vociferantes: Currere currentum, si non & velle volentem est.

Nec vitio panem debent, aut premia laudi,
 Si vel naturam obstrictam mala velle necesse est,
 Vel nostro adscribi nequeunt bene gesta labori.
 Non quid non eadem sapiunt, eadem que perorant,
 Vt illi quorum ructatis verba magistri
 Sed quia consimili cognata superbia gessit
 Proflit, & vobis nunc respondetur, & illis.

Et capite 28.

Hoc itaque arbitrium, cum sanat gratia, tolli
 Dicitur, & perimi, vitia a sperante putatis.
 Quid mirum rabido si cor de phreaticus eger,
 Mulum amat, & pellic medicum: cognoscite tandem.
 Aut qui commenta doli, & devescite aptas
 Aut res vixit rursus prabere suffuro.
 Parcite de fractis praeceptis pernoxia poma
 Arbitri ramis, non hac vos escare reformas,
 Nec speciem Angelici nutriti cibis iste decoris.
 Sed retorum avidos, & tectra bile timentes,
 De perfiditate procul abripit arbore vitae:
 Huius ope & fructu resuscendum est, ut respaulescens
 Longauid mens, etiam propriis bene viribus uti
 Possit, & in Christo inveniat quod perdidit in se.

ARTICULUS V.

Ex doctrina Divi Augustini & Sancti Thomae
 solvuntur argumenta articulo praecedenti
 proposita.

Legetur praecipua Adversariorum argumenta, facile
 solvi possint ex doctrina articulis praecedentibus
 tradita: nihilominus ut magis constet nostram
 doctrinam non esse novam, nec aliunde quam
 ex patrum utriusque Sancti Doctoris fontibus
 fuisse desumptam, ex illis etiam hauriemus
 solutionem omnium argumentorum, quae articulo
 praecedenti proposita sunt.

§. III.

Solvitur primum argumentum.

Primum ergo dicendum est, duplex in rebus
 humanis posse distingui fatum. Unum
 Ethnicum & profanum, à Gentibus olim
 confectum. Aliud Christianum & Catholicum, à
 Augustino & S. Thoma receptum. Primum est
 libertati contrarium, & necessitatem antecedentem
 & absolutam in rebus humanis inducens. Secundum
 vero libertati non praerudicat, sed potius
 eam fovet, perficit, firmat, & causat; nec aliam
 necessitatem, quam infallibilitatis & consequentiae,
 quae libertati non adversatur, inducit. Denique
 fatum primo modo sumptum consistit in
 quadam concatenatione & coordinatione causarum
 naturalium, omnino inflexibili & immutabili,
 sive in quadam dispositione fiderum seu
 constellationum, ex qua Gentiles existimabant
 omnia in rebus humanis contingere: & ab illa
 non solum actus & eventa, sed etiam ipsas
 naturas voluntates pendere, ut refert D. Augustinus
 libro 2. ad Bonifacium cap. 6. Fatum vero in
 secunda acceptione, nihil aliud est quam divina
 providentia, aeterno & immutabili suo decreto
 praedeterminans, praedefiniens, & praedeterminans
 omnia quae sunt in mundo, fieri juxta naturam
 & conditionem causarum secundarum à quibus
 proveniunt. Ut enim ait S. Augustinus apud
 Prosperum, sententia 58. Divina voluntas est
 prima & suprema causa omnium corporalium, Spirituum
 Tom. I.

Aliumque motionum: nihil enim fit visibiliter & sensibileriter,
 quod non de invisibili & intelligibili summi Imperatoris aula,
 aut jubeatur, aut permittatur, secundum inestimabilem
 instigiam premiorum, atque poenarum, gratiarum, aut retributionum,
 in ista totius creatura amplissima quadam, immensaque re publica.

In hac ergo secunda acceptione admittere fatum non
 inconvenit, sed pium & catholicum est, & doctrinae D. Augustini
 & D. Thomae omnino consonum: quamvis non debeamus hoc
 nomine uti, ne conveniamus cum Gentilibus: ut docet idem
 Augustinus lib. 20. contra duas Epistolae Pelagianorum, qui,
 ut ostendimus §. praecedenti, illum S. Doctorem, Manichaeum,
 & fatalium decretorum assertorem appellabant, unde cap. 5.
 sic ait: Nec sub nomine gratiae fatum asserimus, quia
 nullis hominum meritis Dei gratiam dicimus antecedere:
 si autem quibusdam, omnipotentissimam Dei voluntatem
 placeat fati nomine nuncupare, prophanas quidem
 verborum novitates devitamus, sed verbis contendere
 non amamus.

Idem asserit S. Thomas quodlibet. 12. quaest. 3. art. 4. ubi
 hanc pettractans quaestionem: *Verum omnia subsint fato?*
 inquit: *A providentia Dei omnia sunt praedeterminata &
 ordinata.* Et in hac acceptione docet posse concedi quod
 omnia subjiciuntur fato: juxta illud Boetii, *Fatum est
 immobile dispositio rebus mobilibus inhaerens.* Addit
 tamen non esse utendum hoc nomine, quia cum Gentilibus,
 nec nomina convenit habere communia. Unde Augustinus:
*si quis hoc modo intelligat fatum, sententiam teneat,
 linguam corrigat, & non dicat fatum, sed Providentiam Dei.*

Item 1. parte quaest. 116. art. 3. quaeritur an fatum sit
 immobile: Et haec quaestioni sic respondet: *Dicendum
 quod dispositio secundarum causarum, quam fatum dicimus,
 potest dupliciter considerari. Vno modo secundum ipsas
 causas secundas, quae sic disponuntur seu ordinantur,
 alio modo per relationem ad primum principium à quo
 ordinantur, scilicet Deum.* Quidam ergo posuerunt ipsam
 seriem, seu dispositionem causarum esse secundum se
 necessariam, ita quod omnia ex necessitate contingerent,
 propter hoc quod quilibet effectus habet causam, &
 causa posita necesse est effectum poni: Sed hoc patet
 esse falsum per ea quae supra dicta sunt. Alii vero à
 contrario posuerunt fatum esse mobile, etiam secundum
 quod à divina Providentia dependet: unde Aegyptii dicebant
 quibusdam sacrificiis fatum posse mutari, ut Gregorius
 Nisenus dicit: Sed hoc supra exclusum est, quia
 immobilitati divinae Providentiae repugnat. Et ideo
 dicendum, quod fatum secundam considerationem
 secundarum causarum mobile est, sed secundam
 quod subest divinae Providentiae, immobilitatem
 sortitur, non quidem absolute necessitatis, sed
 conditionatae, secundam quod dicimus hanc
 conditionalem esse veram, si Deus praesciverit hoc
 futurum, erit. Unde cum Boetius dixisset fati seriem
 esse mobilem, post pauca subdit: quae tamen ab
 immobilis providentiae proficiunt exordii, ipsamque
 immutabilem esse necesse est. Hac S. Thomas in
 quibus verbis tria ponderanda sunt, quibus decreta
 indifferentia & Molinistica penitus jugulantur.
 In primis enim asserit S. Doctor, quod omnia sunt
 à divina Providentia praedeterminata & praedeterminata.
 Secundò docet posse concedi à Catholicis omnia
 subjici fati, dummodo nomine fati intelligatur
 divina providentia, omnia quae sunt

Mm m sunt